

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СЯЮЗА ПІСЬМЕННИКАУ БССР.

№ 102 (1221)

Серада, 25 снежня 1957 года

Цана 40 кап.

Беларускі канцэрт у Маскве

Многія масквічы, запознаўшыся з музычнаю залю імя Чайкоўскага, прысутнічалі на ўрачыстым канцэрце майстроў мастацтва Беларускай Народнай артысцкай групы В. Барсава ад імя ўсёй музычнай грамадскай сталіцы цёпла вітала беларускіх музыкантаў, спевакоў і танцоўраў, якія прыехалі з творчай справядлівасцю.

Канцэрт пачаўся выступленнем Дзяржаўнай акадэмічнай капелы БССР пад кіраваннем народнага артыста СССР П. Шарына.

Саліст аркестра опернага тэатра Л. Гарэлькі па-майстэрску сыграў рамакс Аладава і скерцо Клумава. Саліст тэатра

А. Генералаў спяваў арыю Анапаса з оперы «Дзючына з Палесся» Я. Цікоцкага і арыю Рыгалета. З вакалістаў у гэтым музычным вечары ўдзельнічалі народныя артысты БССР К. Курашова, Т. Ніжнікава, І. Балочнін, заслужаныя артысты рэспублікі Т. Шымко, Л. Бражнін, саліст тэатра Г. Дзімітрэў. Яны выканалі арыі і дуэты з класічных опер і творы беларускіх савецкіх кампазітараў.

Цёпла прымалі масквічы лаўрэата ВІ Суветнага фестывалю С. Гулевіч, якая ў суправаджэнні дуэта дымбалістаў (заслужаных артыстаў рэспублікі С. Навіцкага і Х. Шмелькіна) спявала беларускія народныя песні. Добрае ўражанне пакінула і выступленне дуэта і салістаў С. Шуманскага і В. Юркіна.

Танцавальны мастацтва было прадэманстравана ўрачыстымі пераходамі і танцамі народнага артыста БССР Л. Ражава і С. Драчкіна выканалі арыі з балеты Залатарова «Князь-вовага», салісты А. Карнічанка і Г. Папоў — іспанскі танец Глазунова. Танец фламандца з балеты «Лаўрэнс» Крына гледаючыя ўбачылі ў выкананні заслужаных артыстаў БССР В. Крыкавай, Г. Мартынава і саліста балеты С. Грахоўскага. Дуэт з балеты «Дон-Кіхот» Мінкуса танцавалі заслужаныя артысты БССР Н. Давідзенка і саліст балеты В. Давыдаў.

На зямлю: выступленне Дзяржаўнай акадэмічнай капелы БССР у зале імя Чайкоўскага ў Маскве.

ПОСТУП НАПЕРАД

БАГАТАЯ падзеямі наша савецкая рэчаіснасць. У хвіліны розуму, асэнсаваныя гэтымі падзеямі, радасна адчуваць у іх імкліваю хату жыцця, наш імклівы наступ наперад. Новыя і новыя рубяжы заваёўваем мы, ідучы да камунізма. І ў гэтым змаганні кожны наш год адметны вялікімі поспехамі, кожны наш дзень багаты подзвігамі, што ўслаўляюць сілу і розум савецкага чалавека.

Днямі закончыла сваю работу дзевятая сесія Вярхоўнага Савета СССР чацвёртага склікання. У матэрыялах сесіі адлюстраваны працоўныя здобывкі 1957 года. Знаемчыся з матэрыяламі сесіі, зноў і зноў а хваляваннем думам аб нашай пудоўнай Радзіме, якая першай праждае шлях у нявыданае камуністычнае Заўтра; зноў і зноў сэрцам адчуваем глыбіню і шчырыя радзімыя справы нашага народа-асілка. Сапраўды, як шмат даў нам 1957 год! Значна ўзрос выпуск прамысловай прадукцыі. Дасягнуты буйныя поспехі ў вытворчасці пражату, здабычы вугалю, нафты і газу, у выпрацоўцы электраэнергіі, у машынабудаванні, вытворчасці будаўнічых матэрыялаў і г. д. Уступіла ў строй многа новых заводаў, фабрык, электрастанцый і іншых прамысловых прадпрыемстваў. Пад знакам наступнага выкавання гістарычных пастаноў XX з'езду КПСС ішло развіццё сельска-гаспадарчай вытворчасці.

Ажыццёвымі шэраг буйных мерапрыемстваў па павышэнню матэрыяльнага і культурнага ўзроўню жыцця савецкага народа. Пудоўных поспехаў дасягнула наша навука і тэхніка; запук двух спадарожнікаў Зямлі — найарчышчы доказ гэтых поспехаў.

Сесія Вярхоўнага Савета абмеркавала пытанні аб Дзяржаўным плане развіцця народнай гаспадаркі СССР на 1958 год, аб Дзяржаўным бюджэце СССР на 1958 год і аб выкананні бюджэту за 1956 год. Вярхоўны Совет прыняў законы па абмеркаваным пытанні.

План 1958 года прадугледжвае далейшы рост народнай гаспадаркі і культуры, павышэнне матэрыяльнага добрыту савецкага народа, далейшае ўмацаванне абароназдольнасці нашай Радзімы, расшырэнне эканамічнага супрацоўніцтва з брацкімі сацыялістычнымі краінамі. Галоўнымі заданнямі плана на 1958 года з'яўляюцца паскоранае развіццё хімічнай прамысловасці, нафтавай і газавай прамысловасці, чорнай і каларовай металургіі. Гэта ключавыя галіны цяжкай прамысловасці, і паскораны рост іх створыць ішчы большы прастор для магутнага развіцця ўсіх галін народнай гаспадаркі. Валова прадукцыя прамысловасці ў 1958 годзе на 7,6 працента ў параўнанні з сёлетнім годам, а валовая прадукцыя сельскай гаспадаркі — на 17 працентаў. Нацыянальны даход узрасце прыкладна на 8 працентаў.

Дзяржаўны бюджэт на 1958 год, складзены ў адпаведнасці з планам развіцця народнай гаспадаркі, забяспечвае неабходнымі сродкамі рост эканомікі, культуры і добрыту народа. Аб'ём бюджэту вызначаны па даходах у суме 642 965 172 тыс. рублёў і па расходах у суме 627 742 125 тыс. рублёў. Асігнаванні на Дзяржаўнаму бюджэту на сацыяльна-культурныя мерапрыемствы на 1958 год у суме 212 768 033 тыс. рублёў, што больш чым на 14 мільярд рублёў пераўзыхае расходы, якія чакаюцца сёлета. У гэтых ліках кожны савецкі чалавек бачыць настольныя клопаты Камуністычнай партыі і Савецкага ўрада аб тым, каб нашым людзям жылося лепш і лепш.

1958 год прынесе новыя вялікія здобывкі ў справе далейшага ўздыму эканомікі і культуры Беларусі, як і ўсіх саюзных рэспублік. Павялічыцца валовая прадукцыя прамысловасці Беларусі, узрасце аб'ём капітальных укладанняў, нашы калгасы і саўгасы павясяць ураджайнасць палёў і прадукцыйнасць жылвагадоўлі. Дзяржаўны бюджэт Беларусі ўстаноўлен у суме 9 650 786 тыс. рублёў, што больш чым на 2 мільярд пераўзыхае бюджэт 1957 года.

Працоўныя Беларусі, як і ўсё савецкае народ, будуць настольна змагацца за ўзроўне выкавання Дзяржаўнага плана развіцця народнай гаспадаркі на 1958 год. Пачынецца абавязак дзеячоў літаратуры, мастацтва і культуры — актыўна ўдзельнічаць у гэтым змаганні.

Умацаванне эканамічнай магутнасці Савецкага Саюза — гэта ўмацаванне ўсяго сацыялістычнага лагера, гэта ўмацаванне пазіцыі міру. Бо імперыялістычныя реакцыя не пакіне думак аб новай вайне, ёй не да спадчыты мір і сацыялізм. Працягчы колы імперыялістычных дзяржаў упарта выдучы лінію на абавертненне адносін паміж дзяржавамі, на далейшае расшырэнне агрэсіўных ваенных блокаў, на працяг гэтай ўзбраенняў. Гэта патрабуе асаблівай пільнасці з боку Савецкай краіны. Гэта патрабуе настольнай барацьбы за мір, выкрывчы імперыялістычных прашукаў. Не дзіўна таму, што дзевятая сесія Вярхоўнага Савета СССР уздыкла так многа ўвагі пытанню міжнароднага становішча.

У адказ на запытанне групы дэпутатаў Міністр замежных спраў СССР А. А. Грамыка зрабіў заяву аб тым, у якім становішчы знаходзіцца абмеркаванне паміж дзяржавамі пытанні аб раззбраенні.

З вялікай прамовай на сесіі выступіў Першы сакратар ЦК КПСС, член Празідыума Вярхоўнага Савета СССР тав. Н. С. Хрушчоў. У сваёй прамове ён спыніўся на важнейшых праблемах сучаснага міжнароднага становішча.

Вярхоўны Совет аднадушна прыняў пастанову па пытанніх знешняй палітыкі Савецкага Урада. У пастанове поўнасьцю адабраецца знешнепалітычная дзейнасць Савецкага Урада, выкладзены канкрэтныя прапановы па аслабленню міжнароднай напружанасці і ўмацаванню міру ва ўсім свеце. У пастанове гаворыцца:

Разшмэрнуўшы ўсеазагонага фестывалю драматычных тэатраў спектаклям «Галоўная стаўка» і «Антыкстычная трагедыя» ў пастаноўку Рускага тэатра БССР (рэжысёр М. Співак) прысуджаны другая прэмія і дыплом 2-й ступені. У ліку лаўрэатаў — артысты Я. Палосін і Г. Някрасаў.

На зямлю: сцэна са спектакля «Галоўная стаўка». Справа налева: у ролі салдата Самёна Кышыа артыст Я. Палосін, у ролі генерала Бонч-Бруевіча артыст Г. Някрасаў.

Фото Ул. Крука.

Уладзімір САСЮРА

У БРАТНІЙ СЯМ'І

Ужо сорок год, як наша Украіна ў сям'і братэрскай пшты расцвіла... Ужо сорок год, як у падары арлыны Яна к варшаням крылі узвала.

Сваё жыццё мы творым маладоце. Да камунізма ў нас адны шляхі. Ідучы ў рэспублікі з табою У заўтра, дружбы несучы сцягі.

Нарадуў дружба мнозіць нашы сілы. Мая Украіна, родная зямля! Адно з першых шчэрда ты ступіла На шлях Кастрычніка, Расіі шлях.

Гарыць над імі сонца ў ясным небе, А зямлі іх прасцёрліся без меж. Ты паміж імі, зорная Украіна, Узняўшы сцяг Кастрычніка, ідзеш.

Крамлёўскі зор даліка бачу зянае. Заўжды, заўжды з табою мы, Масква! Тваю руку у працы і змаганні Украіна будзе вечно адчуваць.

Іх шлях — нарадуў шлях, якія з ночы У заўтра выйшлі з сонцам у вачах. Іх крок магутны у вяхах трукоча, Каб назаўжды наволі агінуў жах.

Вясны нарадуў сонца залатоце. Гарыць над імі радасным агнём. Ужо сорок год над ленинскай зарю Як роўня між роўных мы жывём.

Мільёны рук хай тост уніміць пчасны За вечны мір і дружбу ўсіх людзей. Шлях азарае нам святлом няясным Бясмерце нашых ленинскіх ілай.

Адбіўшы ўсе варожыя напасці, У працы славім сённяшні мы дзень. Ужо сорок год, як на варшані шчасця Маю Украіну партыя вядзе.

Пераклад з украінскай мовы П. Прыходзькі.

Узнагароджанне ганаровымі граматамі Вярхоўнага Савета Беларускай ССР

У сувязі з 50-годдзем з дня нараджэння дырэктара Беларускага дзяржаўнага ордэна Лекіна Вялікага тэатра оперы і балеты Паўла Вікенціевіча Лютаровіча і ўдзячы яго шматгадоўную работу ў сістэме Міністэрства культуры БССР, ён Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР узнагароджаны Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

Насач Павел Мікалаевіч узнагароджаны Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета Беларускай ССР у сувязі з 70-годдзем з дня нараджэння і ўдзячы яго шматгадоўную і безадкорную педагогічную дзейнасць, вялікую работу па кіраванню мастацкай самадзейнасцю ў калгасах і школах Навябжскага раёна, а таксама творчую работу па абіраўню і апрацоўцы музыкі народных песень.

Дырэктар Беларускага дзяржаўнага тэатру імя гледача Уладзімір Мацвеевіч Стальмах узнагароджаны Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета БССР у сувязі з п'ятдзясяцігоддзем з дня нараджэння і за яго шматгадоўную работу на ўстановах мастацтва рэспублікі.

Уздымаючы ўспаміны пра сваё творчыя задумкі, працягчы новыя творы.

«Вярхоўны Совет СССР, выражаючы імкліваю волю і аднадушнае імкненне савецкага народа да міру, лічыць, што ў цяперашні час, калі ўсё ішчы працягваецца гонка ўзбраенняў, асабліва ў галіне атамнай і вадароднай зброі, неабходна прыняць меры да таго, каб не далучыцца небяспечнага развіцця падзей, адстаюць справу міру і выратаваць чалавецтва ад пагрозы анішчальнай атамнай вайны. Гэтай маце аднаўдзілі-б:

1. Адмова дзяржаў, якія маюць атамную і вадародную зброю, СССР, ЗША і Вялікабрытаніі, ад ужывання гэтых відаў зброі;
2. Абавязальства СССР, ЗША і Вялікабрытаніі спыніць а 1 студзеня 1958 года ўсе выпрабаванні атамнай і вадароднай зброі;
3. Пагадненне СССР, ЗША і Вялікабрытаніі аб адмове ад размяшчэння якіх-бы там ні было відаў атамнай і вадароднай зброі на тэрыторыі Германіі — як Заходняй, так і Усходняй, і прыняцце прапановы Польшчы, Чэхаславакіі і Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі аб адмове ад вытворчасці і размяшчэння атамнай зброі на тэрыторыі гэтых краін і Заходняй Германіі;
4. Істотнае скарачэнне колькасці ўзброеных сіл і ўзбраенняў дзяржаў і ў першую чаргу вялікіх дзяржаў, якія маюць найбольш магутныя ўзброеныя сілы;
5. Пагадненне аб ненападзе паміж дзяржавамі — удзельніцамі Паўночнаатлантычнага саюза і дзяржавамі — удзельніцамі Варшаўскага дагавору;
6. Дагаворнасць аб тым, каб не рабіць ніякіх крокаў, якія парушалі-б незалежнасць краін Бялжэка і Сярэдняга Усходу, і адмовіцца ад ужывання сілы пры вырашэнні пытанняў, звязаных з гэтым раёнам;
7. Спыненне прапаганды вайны ў тых краінах, дзе гэтая прапаганда ўсё ішчы вядзецца, і ўсемернае расшырэнне міжнародных гандлёвых, навуковых і культурных сувязей паміж дзяржавамі.

Вярхоўны Совет СССР пераканан у тым, што асабіста сустрача кіруючых дзеячоў дзяржаў і абмеркаванне імі наспеўшых міжнародных праблем садзейнічала-б аслабленню шляхоў да аслаблення існуючай напружанасці ў адносін паміж дзяржавамі і да ўмацавання ўзаемнага давер'я паміж імі».

Вярхоўны Совет СССР выказаў надзею, што парламенты і ўрады ўсіх краін з наложнай увагай разгледзяць прапановы, выстаўленыя Савецкім Саюзам, і зрабюць усё, што ад іх залежыць, для аслаблення міжнароднай напружанасці, устрымліваючыся ад крокаў, якія могуць прывесці да ўскладненняў у адносін паміж дзяржавамі.

Пастанова Вярхоўнага Савета СССР па пытанніх знешняй палітыкі Савецкага Урада, несумненна, будзе гораца адобрана ўсім нашым народам, людзьмі добрай волі ўсяго свету. Гэтая пастанова ішчы раз красавоўна гаворыць аб міралюбнай палітыцы Савецкага Саюза. Разам з Вярхоўным Советам СССР усё савецкія людзі выказваюць упэўненасць, што намаганні народаў нашай краіны, народнага Кітая і іншых сацыялістычных дзяржаў, злучаныя з намаганні ўсіх іншых народаў, якія астойлівае высокародную справу міру і дружбы паміж усімі нацыямі, узятыя за поспехам, і чалавецтва, будучы выраставана ад пагрозы новай вайны, зможа цалкам прывесці ўсё свае намаганні мірнай працы.

Шчыра адрабляючы рашэнні дзевятай сесіі Вярхоўнага Савета СССР, савецкія людзі бачыць у гэтых рашэннях сапраўдныя клопаты Камуністычнай партыі і нашага ўрада аб ўмацаванні міру ва ўсім свеце, аб няспынным росце эканомікі і культуры Савецкай краіны. Заняты мірнай працай, савецкі народ будзе настольна змагацца за выкаванне планаў, прынятых сесіяй, за новы росквіт сваёй Радзімы.

У Савезе пісьменнікаў

У Савезе пісьменнікаў

Прэзідыум Саюза пісьменнікаў БССР абмеркаваў вынікі семінара маладых драматургаў. У кароткай справаздачы К. Губаравіч адзначыў, што на семінары абмеркавана восем п'ес, агульным з'яўленнем якіх сведчыць аб росце літаратурнай культуры моладзі. Малады драматургі адчуваюць прыроду сюжэта, фавулы, сцэначнай мовы.

Агульны недахоп п'ес маладых аўтараў — рыхлая кампазіцыя, уплыў літаратурных традыцый.

Прэзідыум вырашыў працісці Міністэрства культуры дапамагчы маладым аўтарам зважыцца з тэатрам рэспублікі.

Прэзідыум таксама вылучыў кандыдатаў на Ленінскі прэмію ў галіне літаратуры за 1957 г. Па гэтым пытанню выказаўся Ул. Карпаў, П. Пестрак, М. Лынькоў, М. Паслядовіч, П. Панчанка, К. Губаравіч, У. Юрвіч. Была вырашана выставіць кандыдатамі на прэмію І. Шамякіна за раман «Крыніцы» і М. Танка за кнігу п'ес «След бліскавіцы».

Семінар бібліятэчных работнікаў

У трохдзённым семінары бібліятэчных работнікаў Мінскай вобласці прынялі ўдзел загадчыкі раённых і сельскіх бібліятэк. Яны абмяняліся вопытам работы, праслухалі метадычныя даклады.

Уздымаючы ўспаміны пра сваё творчыя задумкі, працягчы новыя творы.

Пімен ПАНЧАНКА

Дарога ў Закарпацце

Петрусю БРОЎКУ.

Ад ціхай Прыпці, ад Сожа Мы па Дняпры плылі не раз Да Дняпрага, Запарожжа; Не раз адведалі Днябас.

І нам да самай дробнай рыскі Знаёмым, родным Кіеў стаў, Дзе сам Максім Талоч Рыхляскі Нам вершы дзіўныя чытаў;

Дзе песні звонкія Малышкі Краналі шчырасцю сваёй; Дзе нам сярбы дарылі кніжкі, Што пахлі стэпам і вясной.

І мы ўжо думалі, што знаём Замлю цудоўную братоў, Пакуль не ўстаў за небакрам З высокім іменем горад Львоў.

Здзіўліў ён нас красою строгай, Кінемем паркаў і садоў, Тут крчываліся дарогі, Тут бачна шмат чужых сялоў.

Яго ірвалі злосным біўнем І польскі пун, і Ваткан, Вось туд загінуў незабытым Наш мужны друг, наш брат Гаган...

Ажмы ў сэрцы з новай сілай Бесмертных вершаў гнеўны жар, Калі прыйшлі мы да магілы, Дзе спіць вялікі Камяняр.

І не магі мы не паехаць Туды, дзе нарадзіўся ён;

Дзе і па сёння поспіх рэха Ягоны голас, нібы звон.

Навек Франка злілася слава, Анон нягаснучых радкоў З работай славай Барыслова. Са светлым абсам зямлякова.

І на яго святой сядзібе, Дзе час аб ім легенды звіў, Пяць груш і яблынь пасадзілі Мы ў гонар дружбы і любі.

І пастаялі ў задуменні, І пастаялі без прамоў, Каб прырасло маёй карэньне, Як наша прырасла любоў.

Да гэтых ніў, да гэтай хаты, Дзе мы ў гасіцах з табой былі, Да вольных сонечных Карпатаў, Да украінскае зямлі.

За Стрёмем хмары на горы леглі, У Закарпацце дарога бегла.

Пад хмары бегла, круціла пелі, Туман курчыўся з іяснін няветлых.

Наўкол смуглою лясамі спавіты, Чуюць здалёку напеў Трэмбіты.

На перавале кастры гарэл, Нас хлебам-салю браты сустраэлі. Браты, што многа спазналі гора, Што вызвалілі з няволі горы.

Нас чакавалі шчыра ад сэрца Печанай бульбай з брынзай і перцам.

О, Верхавіна, свеце мой мілы, Маё ты сэрца запалана.

У палон забрала, зачаравала У сініх горах на перавалах.

А ў Закарпацці гуляла сонца, Сак вінаградны цёк па старонцы.

Ен цёк, гарачы, і ў нашых жылах, І мы спявалі: свеце мой мілы!

Якія сэрцы, якія людзі! Тут раз пубуздзе — век не забудзеш.

Сякуюць хваіны — аж ходзіць рэха, Плыты ганяюць па быстрых рэках.

А на далінах пшаніцу сеюць... Карпаты ў далах для ўсіх сінеюць.

На Верхавіне і ў Закарпацці У жойнай хаце цяпер багаче.

Хто ходзіць сумны з душой іржавай — Паездзі, паслухай песні Іршавы.

Адразу знікне настрой пагані, Як заспяваюць чатыры Ганьны...

У снах так часта цяпер я бачу Адной гушакі погляд гарачы;

Карыя вочы, сінія горы, Быстрыя рэкі, ясныя зоры.

Квітнее культура Савецкай Украіны

У гэтыя святочныя дні для Украінскага народа наш карэспандэнт звярнуўся да міністра культуры УССР тав. Бабіччука з просьбай расказаць нашым чытачам пра саракагадоўны шлях украінскай савецкай культуры.

Украінская савецкая культура, — скажаў тав. Бабіччук, — такая-ж шматгранная, рознастайная і багатая, як сама наша савецкая рэчаіснасць — магутная, светлая і вечная крыніца творчага натхнення аўчона-пісьменнікаў, мастакоў, кампазітараў.

За гады Савецкай улады Украіна стала рэспублікай высокай сацыялістычнай культуры, дзе вырасла шматлікая армія новай савецкай інтэлігенцыі. Поруч з рабочымі класам і калгасным сялянствам яна развіла прамысловасць, сельскую гаспадарку, навуку і культуру украінскай сацыялістычнай нацыі.

Ажыццёвае культурнай рэвалюцыі на Украіне — выдатны здобывак ленинскай інацыянальнай палітыкі.

Як вядома, да Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі амаль усё насельніцтва Украіны было непісьменным. Згодна афіцыйнага перапісу 1897 г., непісьменнасць насельніцтва Украіны складала 75 працентаў, непісьменнасць сярод жанчын была ішчы большай — 87,6 працента. Пры такіх умовах не магло быць і гаворкі пра які-небудзь узровень працоўнага народа ў грамадска-палітычным жыцці.

Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя паклала канец бяспраўю і культурнай адсталасці ўкраінскага народа. Адным з першых мерапрыемстваў Камуністычнай партыі і Савецкай улады была арганізацыя савецкай школы і ліквідацыя непісьменнасці. У канцы першай п'ятгоддзі непісьменнасць насельніцтва была ў асноўным ліквідавана. На Украіне сёння працуе каля 30 тысяч пачатковых, сямігадовых і сярэдніх школ, у якіх навушачна больш пачы мільёнаў вучняў. Апроч гэтай ёсьць каля чатырох тысяч школ рабачай моладзі, дзе без адрыву ад вытворчасці навушачна 400 тысяч юнакоў і дзяўчат.

Вялікі поспехі рэспублікі ў справе развіцця вышэйшай і сярэдняй адукацыі. Да рэвалюцыі на Украіне было толькі 27 вышэйшых навушальных устаноў, у якіх навучалася 35 тысяч студэнтаў, у асноўным выхадцаў з пануючых класаў. Сёння на Украіне працуе 138 ВНУ, у тым ліку сем дзяржаўных універсітэтаў, створана 599 спецыяльных сярэдніх навушальных устаноў. У вышэйшых і сярэдніх навушальных установах цяпер навушачна каля 600 тысяч чалавек, а разам з завочнікамі — каля 720 тысяч чалавек. Толькі за пасляваеннага гады ў рэспубліцы падрыхтавана каля мільёна спецыялістаў з сярэдняй і вышэйшай адукацыяй. Гэта прадстаўнікі новай савецкай інтэлігенцыі, якія выйшлі з гушчы народа і аддана служыць яго інтарэсам.

Гутарка з міністрам культуры Украінскай ССР тав. Бабіччуком

сам, здольны вырашаць складаныя заданні далейшага тэхнічнага і культурнага прагрэсу.

Ішчы ніколі культура ўкраінскага народа не была ў такім росквіце, ішчы ніколі наша мастацтва не перажывала такога ўздыму. Шматлікія творчыя справядлівцы, якія праходзілі на працягу юбілейнага года, дэманструюць перад усім светам цудоўны творчы гений

УКРАЇНЬСЬКА РАДЯНЬСЬКА ДЕРЖАВО!

Нашы музычныя сувязі

Крыніца ўкраінска-беларускіх музычных сувязей — багата народная творчасць усходнеславянскіх плямёнаў, якія ўвайшлі ў склад Кіеўскай Русі. Аб'яднаўшы гэтыя плямёны, Кіеўская Русь сканцэнтравала ў сабе культурны дасягненні, што паслужылі асновай фарміравання агульнай старажытнарускай культуры. У далейшым развіцці яна захоўвала сваё адзінства. Фундамент гэтага адзінства не парушаўся і пасля ўтварэння рускай, украінскай і беларускай нацыянальных культур.

Аб блізкасці музычных культур украінцаў і беларусаў, аб іх музычных узаемазвязях перш за ўсё сведчаць матэрыялы багатай фальклорнай спадчыны. Яны даюць мноства ўзораў для пераканальных супастаўленняў. Агульныя мелодычныя тыпы, нават мелоды-близкія мы знаходзім як у старажытнейшым абрадавым фальклоры, так і ў сучасных народных песнях. Вядомыя падобныя з'явы ў сучаснай бытавой песні часткова тлумачыцца запавяцямі, то агульнасць многіх мелодый (і тэкстаў) вяснянак, купальскіх, пяроўскіх, жніўных, вясельных, калядных і іншых песень, трэба разглядаць як вынік старажытнага захавання народнага кананізаваўшага ўзораў старажытнаславянскага фальклору. Для падобных параўнанняў выбраліся песні, запісаныя ў раёнах Украіны і Беларусі, аддзеленыя вялікімі адлегласцямі: Маладзечна — Жытомір, Палаце — Палтава і г. д. Таму можна меркаваць, што мелодыі-близкія распаўсюдзіліся на тэрыторыі цяперашняй Беларусі і Украіны яшчэ да адасаблення поўначна-заходніх і поўднёва-заходніх плямёнаў. Скаваныя абрадавыя «стабы», гэтыя песні адзін ад агульнага развіцця пазабрадавага меласу, застаюцца аж да нашых дзён гучымі архэалагічнымі помнікам.

У працэсе адмірання абрадаў колькасць агульных для украінцаў і беларусаў мелодый абрадавых песень, натуральна, зменшалася. У песнях, не звязаных з абрадамі, украінска-беларускія сувязі яснашчына ўмацоўваліся. Узаемапрацінаенню найвышэйшых узроўняў народна-песеннай творчасці садзейнічаў, апрача агульных характэрнаў музычнай і блізкасці гутарковай моў, уплыў рускай народнай песні на развіццё музычнай культуры украінцаў і беларусаў, які яснашчына ўрастаў. Гэты добратворны уплыў не спыняўся нават ва ўмовах працігата дзяржаўнага раз'яднання брацкіх усходнеславянскіх народаў, якое мець месца ў гісторыі.

Даследаванні ўкраінска-беларускія музычныя сувязі, мы ўспамінаем у першую чаргу аб украінскім уплыве на беларускую музычную культуру. Вытанчанае і высокае ступені, несумнянна былі, пакуль яшчэ мала даследавана.

Творчыя запавяцямі з Украіны ў галіне меласу пачаліся здаўна. Яны асабліва ўзмацніліся ў канцы XVI стагоддзя, калі свабодальныя сны Украіны пачалі ўзброеную барацьбу супраць польскай шляхты і ўкраінскіх магнатаў. У атрымае ўкраінскіх казакоў уліваліся тысячы беглых беларусаў. У сваіх паходах казакі пачыналі ў многіх раёнах Беларусі і пакінулі там многа ўкраінскіх песень і тэм для творчасці беларускіх складальнікаў. Так нарэзалася на Беларусі група т. з. «казачкі» песень.

На Украіне рана пачала развівацца прафесіянальная музыка. Шырокае распаўсюджванне атрымаў трактат аб партэсоне співанні Нікала Дзілцакага, які ў сярэдзіне XVII стагоддзя вучыўся ў Вільні, калі Літва, згодна выказвання Я. Шашкевіча, «квітнела русызацыя». Прыблізна ў гэты-ж час Сімеон Палацін навучаўся ў

Кіева-Магілёўскай калегіі, якая, ператвораная пазней у акадэмію, дала Украіне вядомых прафесіянальных кампазітараў Г. Скавару, А. Ведзеля і іншых.

Хоць у цэнтры творчай увагі А. Ведзеля было культуравае спяванне, аднак яго творы, насычаныя інтанацыямі ўкраінскай народнай песні, аказалі значны ўплыў на развіццё партэсанага спявання ў Расіі і Беларусі. Тое-ж у яшчэ большай ступені можна сказаць пра творчасць украінцаў М. Беразоўскага і Д. Барцінскага.

Беларусь, якая не мела прафесіянальнай музыкі аж да Вялікага Кастрычніка, выкарыстоўвала ўсё лепшае і даступнае ёй (у сансе выканання) з таго, што стваралася на Украіне, дзе ўжо ў XIX стагоддзі пачаліся многа значных твораў. Сярод аматараў співання шырока распаўсюджаны былі (на пераходзе XIX і XX стагоддзяў) такія творы, як «Закувала та сива зозула» П. Пішчынскага, «Пісня Одарки» С. Гулак-Артамоўскага, песні з «Наталкі-Палтаўкі» ў гарманізаванай А. Барцінскага, лепшыя ўрэнкі з лісьненскага цыкла «Музыка да «Кабара» Т. Шаўчэнка», пасобныя нумары з «Баятуры» Гр. Давідоўскага і інш.

У гэты-ж і больш позні час папулярнымі сталі ў нас новыя ўкраінскія народныя песні, у прыватнасці, шаўчэнкаўскага «Реве та стогне».

Прапаганда ўкраінскай народнай песні на Беларусі садзейнічалі гастролі ўкраінскіх артыстаў, у асаблівасці трупы М. Старыцкага, якая наведвала Мінск у 90-я гады мінулага стагоддзя.

Музычныя дзеянні Украіны працягвалі валіку цікаваць да беларускай народна-песеннай творчасці. Спалінема хадзіла на імяны найбольш вядомых музыкантаў — П. Сокальскага, Ф. Колеса, К. Квітка.

Вяліка Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя дала прастор для ўзнікнення беларускай прафесіянальнай музыкі, якая на аснове лепшых традыцый беларускага песеннага фальклору, за сарок год развіцця ўнесла ў агульную скарбніцу савецкай культуры многа значных твораў.

Кады беларускія выканаўцы маюць сёння ў рэпертуары оперы і кантаты, сімфоніі і канцэрты, творы камернай музыкі, песні і хоры. Стаў магчымым больш шырокі абмен музычнымі каштоўнасцямі паміж украінскім і беларускім народамі. На сцэне Беларускага опернага тэатра з поспехам ажыццяўляліся пастаўкі ўкраінскіх опер «Запарожац за Дунаем» С. Гулак-Артамоўскага і «Маладая гвардыя» Ю. Мейтуса. З сімфонічнымі творамі Н. Лысенкі, В. Гамалаякі, А. Свечнікава і іншых азнаміў беларускіх слухачоў сімфонічны аркестр. У канцэртных залах Кіева гучалі творы Я. Нікоўскага, А. Вагатырова, Р. Пукста, П. Надкавырава і іншых беларускіх кампазітараў.

Шматлікія беларускія самадзейныя і прафесіянальныя харавыя калектывы маюць у канцэртных праграмах песні і хоры Н. Леантовіча, Б. Лятшынскага, П. Майбарыды, Н. Колеса. У рэпертуар-жа ўкраінскіх харавых калектываў уваходзяць творы У. А. Алфінікава, І. Любана, С. Палонскага, Г. Галявасікава.

Папулярныя творы беларускіх кампазітараў на Украіне і ўкраінскай музыкі на Беларусі садзейнічаюць гастролі музычных калектываў у братніх рэспубліках.

Толькі ў пасляваенныя гады ў гарадах і калгасах нашай рэспублікі пабывалі ўкраінскія калектывы — харавая капела «Думка», Дзяржаўная капела бандурыстаў, Дзяржаўны ўкраінскі народны хор, харавая капела «Трэмбіта», Закарпацкі і Валынскі народныя хоры. З гастролі на Украіну выязджалі Дзяржаўная акадэмі-

ная харавая капела БССР, Беларускі дзяржаўны народны хор, Дзяржаўны беларускі народны аркестр, Маладзечанскі міжабласны ансамбль песні і танца.

Віншуючы нашых украінскіх сяброў з саракагоддзем Савецкай улады, хочацца пажадаць, каб у далейшым развіцці нашых музычных сувязей былі ўлічаны многія не скарыстаныя да гэтага часу магчымасці. Неабходна наладзіць аўтарскія канцэрты ўкраінскіх і беларускіх кампазітараў, якія штогод плануецца, але да гэтага часу не ажыццяўлены.

Пажадана арганізаваць сумесныя фальклорныя экспедыцыі па даследаванні народнай музыкі нашых пагранічных раёнаў.

За апошнія гады выйшла многа музычнай літаратуры. Але паспрабуйце даць патрэбны твор украінскага кампазітара ў Беларусі або наадварот, і тады адчуецца, што ў гэтых адносінах сувязі ў нас амаль няма. Неабходна ў самы бліжэйшы час наладзіць сістэматычны абмен нотнай і музычнай літаратурай, якая выдасца ў нашых рэспубліках. Гэта павінна быць больш цесным музычным сувязям, аказаць плённы ўплыў на агульнае развіццё нашай мастацкай культуры.

Г. ЦІТОВІЧ,
народны артыст БССР.

Піліп ПЕСТРАК

I
У чыстым небе месяц
Глядзіць жартаўліва,
А ля паяннёвых вясніц
Юнацкі смех гуляю.

III
Галопы... І трывожы...
Сцяга на ветры сінім,
Крысавыя разлогі,
У стэпе бэлым, зімні.

II
Чумацкі шлях... Дарогі...
І стэп да небасхілаў...
Ідзе сямлець убогі
Між кураноў-нагілаў.

IV
На шлях народнай бурмы
Ішлі на бой Асталь, —
Дзенькіны, Пятлоры
Падмавалі ключалка.

V
За кожным сваім крокам
Сумле ў струнах шчыра.

У К Р А Ї Н Е

(Абразкі-фрагменты)

I
І стогне Днепр шырокі
Шаўчэнкаўскага лірай.

III
Галопы... І трывожы...
Сцяга на ветры сінім,
Крысавыя разлогі,
У стэпе бэлым, зімні.

II
Чумацкі шлях... Дарогі...
І стэп да небасхілаў...
Ідзе сямлець убогі
Між кураноў-нагілаў.

IV
На шлях народнай бурмы
Ішлі на бой Асталь, —
Дзенькіны, Пятлоры
Падмавалі ключалка.

V
За кожным сваім крокам
Сумле ў струнах шчыра.

II
Настрымаю лаўнай
Грымліць коні ў пене —
За волю Украіны
Паўдзю вялікі Ленін!

V
Прайшлі баі, трывожы...
Ужо гоман плавіль вяслом,
Заро перамогі
Яснае далі, сям.

III
Гудкі гудзелі сямна
Па гарадах Данбаса,
Прывітаю на вярнасьці
Для будучыні шчаснай.

VI
Такоў цябе бачу
У сонцы, Украіна,

Такоў цябе не страчу,
Што-б ні было прычынай.

II
Плячэць вялікі дзядзючаты
Красе жыццё насустрэч —
Ад хаты і да хаты
Цяжкія дні не муцаць.

III
Квітнэ праца ў славе
Для міру і для шчасця,
Каб з доляю крывавай
Не знайца нам, не знайца.

IV
А толькі ў дружбе вечнай
Быць слязо адзінай...
Прэмы паклон сардэчны,
Сястрыца Украіна.

Юрый СМОЛІЦ Сустрэча з Ільічом

(Урываек з рамана «Мір хацінам, вайна палацам»)

Усё было зусім, як на фронце: высаканьне з акупаў для шалігна бегу ў атаку, падпад пад веерам кулямётнага агню, зноў пахалхаліцца і перабаць нагнуўшыся ля зноў прыпадзе німа да долу, пакуль выпадае зручны момант каб падпаць зноў ды бегчы наперад.

Днепр толькі зваду былі не акупы, а абштыя гранітам эскадры ўзбаржэння Нывы, навокал не прасторы палеў ці лясны зараснікі, а гмакі высокіх камяніц — і палець треба было не на зрашчэную кулямі, узараную аскалкамі мін ды скардаў раханую зямлю, а на цвёрдую і звыконку брушчату ці выгнанаваыя тарцы араўянага бруку. І кулямёт страчуў не ў лоб і не з флангаў, а як-бы з самога неба: з самых высокіх паверху ды з локаў гарышчаў.

І віноўці, ці якой іншай зброі ў руках Юрыя Кацібоўскага не было.

А правацця треба было любой цаной. Палац Кішынскай, дзе размяшчаўся штаб Цэнтральнага Камітэта, і куды араў-жэ пасля вызвалення з-пад араўшту палеў, у акупаў зараснікі, а гмакі высокіх камяніц — і палець треба было не на зрашчэную кулямі, узараную аскалкамі мін ды скардаў раханую зямлю, а на цвёрдую і звыконку брушчату ці выгнанаваыя тарцы араўянага бруку. І кулямёт страчуў не ў лоб і не з флангаў, а як-бы з самога неба: з самых высокіх паверху ды з локаў гарышчаў.

І віноўці, ці якой іншай зброі ў руках Юрыя Кацібоўскага не было.

А правацця треба было любой цаной. Палац Кішынскай, дзе размяшчаўся штаб Цэнтральнага Камітэта, і куды араў-жэ пасля вызвалення з-пад араўшту палеў, у акупаў зараснікі, а гмакі высокіх камяніц — і палець треба было не на зрашчэную кулямі, узараную аскалкамі мін ды скардаў раханую зямлю, а на цвёрдую і звыконку брушчату ці выгнанаваыя тарцы араўянага бруку. І кулямёт страчуў не ў лоб і не з флангаў, а як-бы з самога неба: з самых высокіх паверху ды з локаў гарышчаў.

На Выбаргскую старану і прабіраўся цяпер Кацібоўскі — растурававаным, растурававаным, усекамунчаным Петраградом, залітым крываю дэманстрантаў, засыпаным кулямі карнікаў петраградскіх вуліцамі.

Але не куды былі страшныя, мучыла адна, неадступная, страшэнная, калі не дадуць да канца, думаў, як там Ленін? Ці на волі Ільіч? Наўжо і яго захапіла ашалелая афіцэрыя? Загад-жа аб арышце Леніна выдзелены.

З дэманстрацый Юрыя Кацібоўскага трапіў прэста ў камундатуру. Ён адстрэльваўся з групай салдат свайго сто васьмідзесятка палка на рагу Ліцейнага ад косякаў. Але ад Охты, зваду наццельнікі, і Юрыю скруцілі рукі. Па дарозе ў турму — бізунны асатанелых казакоў, на домыне — абраўжыны вэлекі афіцэраў штаба, потым — сарак чалавек аліні на адным у камеры-вазіночцы, двое сутак без яды, на трэці дзень селядцы, але ні кропелькі вады.

Нарэшце, пасля перагавораў дэлегацыі ЦК, ЦК і Ваеннай арганізацыі з Часовым урадам, а перадаў каманданці ўправы вывелі, апералі кожнага бізунам і выпікнулі на вуліцу. Часовы ўрад абавязваўся выпусціць усіх арыштаных і не ўжываць ніякіх рэпрэсій да членаў партыі большэвікоў, а Цэнтральны Камітэт партыі даваў зноў агню знаць з пастой браньнікі, аддэлі кулямётны полк у казармы, а матросу — у Кранштат.

Але на вуліцах горада і зараз было, як на полі бою: дробныя сутычкі тут і там, страляніца з вокнаў, кулямёты ўдарнікі на гарышчах, палыванне за кожным палазроным рабочым ці салдатам без «уважліцельна» са сваёй насці.

Юрыя праляжаў ля тратура, пакуль замоўкне кулямёт на скрыжаванні, і

стрэмгадоў кінуўся цераз вуліцу. Стрэлы з вокнаў ды з гарышчаў загрымелі адзін за адным, але Юрыя быў падзедае. Потым — прахалды двор, зноў палець, зноў перабэжача — зноў і зноў.

І ось ён, нарэшце, на Выбаргскай старане.

І адразу, толькі ён завярнуў за першы роў ад моста — страляніца, такая частая ў цэнтральнай частцы горада, адыйшла далёка назад, быццам ад цэнтра да гэтай рабачай ваколіцы было не некалькі кварталаў, а некалькі дзён пешага ходу.

Юрыя нарэшце выпрастаўся на ўсёй рост. Кулі не свецелі, было зусім цяма. Настая ў цэнтральнай частцы горада, адыйшла далёка назад, быццам ад цэнтра да гэтай рабачай ваколіцы было не некалькі кварталаў, а некалькі дзён пешага ходу.

Юрыя нарэшце выпрастаўся на ўсёй рост. Кулі не свецелі, было зусім цяма. Настая ў цэнтральнай частцы горада, адыйшла далёка назад, быццам ад цэнтра да гэтай рабачай ваколіцы было не некалькі кварталаў, а некалькі дзён пешага ходу.

Юрыя нарэшце выпрастаўся на ўсёй рост. Кулі не свецелі, было зусім цяма. Настая ў цэнтральнай частцы горада, адыйшла далёка назад, быццам ад цэнтра да гэтай рабачай ваколіцы было не некалькі кварталаў, а некалькі дзён пешага ходу.

Юрыя нарэшце выпрастаўся на ўсёй рост. Кулі не свецелі, было зусім цяма. Настая ў цэнтральнай частцы горада, адыйшла далёка назад, быццам ад цэнтра да гэтай рабачай ваколіцы было не некалькі кварталаў, а некалькі дзён пешага ходу.

Юрыя нарэшце выпрастаўся на ўсёй рост. Кулі не свецелі, было зусім цяма. Настая ў цэнтральнай частцы горада, адыйшла далёка назад, быццам ад цэнтра да гэтай рабачай ваколіцы было не некалькі кварталаў, а некалькі дзён пешага ходу.

Юрыя нарэшце выпрастаўся на ўсёй рост. Кулі не свецелі, было зусім цяма. Настая ў цэнтральнай частцы горада, адыйшла далёка назад, быццам ад цэнтра да гэтай рабачай ваколіцы было не некалькі кварталаў, а некалькі дзён пешага ходу.

Юрыя нарэшце выпрастаўся на ўсёй рост. Кулі не свецелі, было зусім цяма. Настая ў цэнтральнай частцы горада, адыйшла далёка назад, быццам ад цэнтра да гэтай рабачай ваколіцы было не некалькі кварталаў, а некалькі дзён пешага ходу.

Юрыя нарэшце выпрастаўся на ўсёй рост. Кулі не свецелі, было зусім цяма. Настая ў цэнтральнай частцы горада, адыйшла далёка назад, быццам ад цэнтра да гэтай рабачай ваколіцы было не некалькі кварталаў, а некалькі дзён пешага ходу.

Юрыя нарэшце выпрастаўся на ўсёй рост. Кулі не свецелі, было зусім цяма. Настая ў цэнтральнай частцы горада, адыйшла далёка назад, быццам ад цэнтра да гэтай рабачай ваколіцы было не некалькі кварталаў, а некалькі дзён пешага ходу.

Юрыя нарэшце выпрастаўся на ўсёй рост. Кулі не свецелі, было зусім цяма. Настая ў цэнтральнай частцы горада, адыйшла далёка назад, быццам ад цэнтра да гэтай рабачай ваколіцы было не некалькі кварталаў, а некалькі дзён пешага ходу.

Юрыя нарэшце выпрастаўся на ўсёй рост. Кулі не свецелі, было зусім цяма. Настая ў цэнтральнай частцы горада, адыйшла далёка назад, быццам ад цэнтра да гэтай рабачай ваколіцы было не некалькі кварталаў, а некалькі дзён пешага ходу.

Юрыя нарэшце выпрастаўся на ўсёй рост. Кулі не свецелі, было зусім цяма. Настая ў цэнтральнай частцы горада, адыйшла далёка назад, быццам ад цэнтра да гэтай рабачай ваколіцы было не некалькі кварталаў, а некалькі дзён пешага ходу.

Юрыя нарэшце выпрастаўся на ўсёй рост. Кулі не свецелі, было зусім цяма. Настая ў цэнтральнай частцы горада, адыйшла далёка назад, быццам ад цэнтра да гэтай рабачай ваколіцы было не некалькі кварталаў, а некалькі дзён пешага ходу.

Юрыя нарэшце выпрастаўся на ўсёй рост. Кулі не свецелі, было зусім цяма. Настая ў цэнтральнай частцы горада, адыйшла далёка назад, быццам ад цэнтра да гэтай рабачай ваколіцы было не некалькі кварталаў, а некалькі дзён пешага ходу.

Юрыя нарэшце выпрастаўся на ўсёй рост. Кулі не свецелі, было зусім цяма. Настая ў цэнтральнай частцы горада, адыйшла далёка назад, быццам ад цэнтра да гэтай рабачай ваколіцы было не некалькі кварталаў, а некалькі дзён пешага ходу.

Юрыя нарэшце выпрастаўся на ўсёй рост. Кулі не свецелі, было зусім цяма. Настая ў цэнтральнай частцы горада, адыйшла далёка назад, быццам ад цэнтра да гэтай рабачай ваколіцы было не некалькі кварталаў, а некалькі дзён пешага ходу.

Юрыя нарэшце выпрастаўся на ўсёй рост. Кулі не свецелі, было зусім цяма. Настая ў цэнтральнай частцы горада, адыйшла далёка назад, быццам ад цэнтра да гэтай рабачай ваколіцы было не некалькі кварталаў, а некалькі дзён пешага ходу.

Юрыя нарэшце выпрастаўся на ўсёй рост. Кулі не свецелі, было зусім цяма. Настая ў цэнтральнай частцы горада, адыйшла далёка назад, быццам ад цэнтра да гэтай рабачай ваколіцы было не некалькі кварталаў, а некалькі дзён пешага ходу.

Юрыя нарэшце выпрастаўся на ўсёй рост. Кулі не свецелі, было зусім цяма. Настая ў цэнтральнай частцы горада, адыйшла далёка назад, быццам ад цэнтра да гэтай рабачай ваколіцы было не некалькі кварталаў, а некалькі дзён пешага ходу.

Юрыя нарэшце выпрастаўся на ўсёй рост. Кулі не свецелі, было зусім цяма. Настая ў цэнтральнай частцы горада, адыйшла далёка назад, быццам ад цэнтра да гэтай рабачай ваколіцы было не некалькі кварталаў, а некалькі дзён пешага ходу.

Юрыя нарэшце выпрастаўся на ўсёй рост. Кулі не свецелі, было зусім цяма. Настая ў цэнтральнай частцы горада, адыйшла далёка назад, быццам ад цэнтра да гэтай рабачай ваколіцы было не некалькі кварталаў, а некалькі дзён пешага ходу.

Ой, рано-порану

Музыка Алены АНДРЭЕВАЙ. Словы Надзеі ХАМЕНКІ.

Весела
1. Ой РА-НО-ПО-РА-НУ, СХО-ДИТЬ СОН-ЦЕ З-ЗА ТУ-
2. ПЕР-ШИЙ ПО-СИ-ВИ-ЛИЙ, МО-О-РЕЛ ТИ СЕ-И-ЗО-
3. ДРУ-ГИЙ ЧО-НО-БРИ-ВИЙ, ЯК-ЛО-ДИТ ТА ЩИ-ВРОД-

1. МА-НУ, А ЩЕ РАН-ШЕ І-ДУТЬ ПО-ЛЕ ТРАК-ТО-РИС-ТИЗ РО-МО-
2. КРИ-ЛИЙ, ВО-ДИВ ТА НКІ НА ФА-ШИСТІВ ЯК БО-І ГРИ-
3. ЛИ-ВИЙ, МО-МУ ДІВ-ЧИ-НА СКА-ЗА-ЛА

1. ДА-НУ.
2. МІ-ЛИ
3. ВПЕР-ШЕ СЛО-
4. Ой РА-НО-ПО-РА-НУ, ПО ШИ-РО-КО-МУ ЛА-НУ
5. І О-БИД-ВІ ПІС-НІ, ХОЧ ВО-НИНА ГО-ЛОС РІЗ-НІ

1. ДА-НУ.
2. МІ-ЛИ
3. ВПЕР-ШЕ СЛО-
4. Ой РА-НО-ПО-РА-НУ, ПО ШИ-РО-КО-МУ ЛА-НУ
5. І О-БИД-ВІ ПІС-НІ, ХОЧ ВО-НИНА ГО-ЛОС РІЗ-НІ

1. ДА-НУ.
2. МІ-ЛИ
3. ВПЕР-ШЕ СЛО-
4. Ой РА-НО-ПО-РА-НУ, ПО ШИ-РО-КО-МУ ЛА-НУ
5. І О-БИД-ВІ ПІС-НІ, ХОЧ ВО-НИНА ГО-ЛОС РІЗ-НІ

1. ДА-НУ.
2. МІ-ЛИ
3. ВПЕР-ШЕ СЛО-
4. Ой РА-НО-ПО-РА-НУ, ПО ШИ-РО-КО-МУ ЛА-НУ
5. І О-БИД-ВІ ПІС-НІ, ХОЧ ВО-НИНА ГО-ЛОС РІЗ-НІ

1. ДА-НУ.
2. МІ-ЛИ
3. ВПЕР-ШЕ СЛО-
4. Ой РА-НО-ПО-РА-НУ, ПО ШИ-РО-КО-МУ ЛА-НУ
5. І О-БИД-ВІ ПІС-НІ, ХОЧ ВО-НИНА ГО-ЛОС РІЗ-НІ

1. ДА-НУ.
2. МІ-ЛИ
3. ВПЕР-ШЕ СЛО-
4. Ой РА-НО-ПО-РА-НУ, ПО ШИ-РО-КО-МУ ЛА-НУ
5. І О-БИД-ВІ ПІС-НІ, ХОЧ ВО-НИНА ГО-ЛОС РІЗ-НІ

1. ДА-НУ.
2. МІ-ЛИ
3. ВПЕР-ШЕ СЛО-
4. Ой РА-НО-ПО-РА-НУ, ПО ШИ-РО-КО-МУ ЛА-НУ
5. І О-БИД-ВІ ПІС-НІ, ХОЧ ВО-НИНА ГО-ЛОС РІЗ-НІ

1. ДА-НУ.
2. МІ-ЛИ
3. ВПЕР-ШЕ СЛО-
4. Ой РА-НО-ПО-РА-НУ, ПО ШИ-РО-КО-МУ ЛА-НУ
5. І О-БИД-ВІ ПІС-НІ, ХОЧ ВО-НИНА ГО-ЛОС РІЗ-НІ

1. ДА-НУ.
2. МІ-ЛИ
3. ВПЕР-ШЕ СЛО-
4. Ой РА-НО-ПО-РА-НУ, ПО ШИ-РО-КО-МУ ЛА-НУ
5. І О-БИД-ВІ ПІС-НІ, ХОЧ ВО-НИНА ГО-ЛОС РІЗ-НІ

